תורה אור

ודא פרה דטמויי מטמינן ליה דתנן *מטמאין היו הכהן השורף את הפרה ומטבילין אותו להוציא מלבן של צדוקין שהיו אומרים במעורבי שמש היתה נעשית ש"מ לא פסלה בה א] (מחשבת) טומאה, שאני פרה הואיל ב] דטבול יום לא פסיל בה, אי הכי למה לי דמקדש? כעין עבודה [בעינן]. איבעיא להו מהו לקדש ידיו ג] [ורגליו] בכיור ממנו אמר רחמנא ולא בתוכו או דלמא אפילו בתוכו? אמר רב נחמן בר יצחק תא שמע *או שטבל במי מערה ועבד עבודתו פסולה הא מי כיור דומיא דמי מערה ועבד עבודתו כשרה, לא, מי מערה איצטריכא ליה שלא תאמר כל גופו טובל בהן ידיו ורגליו לא כל שכן. אמר רבי חייא בר יוסף מי כיור נפסלין למתירין כמתירין, ד] לאברים כאברים, רב חסדא אמר אף למתירין אין נפסלין אלא בעמוד השחר כאברין ה] ורבי יוחנן אמר כיור כיון ששקעו שוב אין מעלהו מימרא דלעבודת לילה נמי לא חזי *והאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן משמיה דאילפא כיור שלא שקעו מבערב מקדש ממנו לעבודת לילה, ולמחר אינו מקדש מאי אינו מעלהו נמי דקאמר, לעבודת יום אבל לעבודת לילה חזי, [אי הכי] היינו דרבי חייא בר יוסף? איכא

וכא פרה דטמויי מטמאינן ליה. אחר קידוש זה ו] כדתנן כו' וטבילה ז] בהר המשחה היתה והכי תנן לה במסכת פרה (פ"ג מ"ז) ואחר טבילתו מיד הוא מסדר מערכתה ושורפה אלמא אחר הקידוש זה היתה וש"מ לא פסלה ז] לה טומאה י"ש חסרו"ן בספרי"ם ונראה לי הגירסא הכי שאני פרה הואיל וטבול יום כשר בה ח] טומאה לא פסלה בקידושין שלה: אי הכי למה לי דמקדש. הואיל ואין קידוש כשאר (א) קידוש עבודה: בכיור. שיכניס ידיו ורגליו בתוכו: הא כיור דומיא דמערה. והיכי דמי כגון שנכנס לתוכו: מי מערה איצטריך ליה. כלומר לעולם דטותיה בכיור נמי פסול והאי דנקט מי מערה איצטריך סד"א הואיל וטבילה מעלייתא היא עדיפא היא מכיור שכן שאובין וקידוש אין כאן וטבילה אין כאן אבל הכא טבילה איכא קמשמע לן: ה"ג אמר רבי חייא בר יוסף מי כיור נפסלין למתירין כמתירין לאברים כאברים ורב חסדא אמר אף למתירין אין נפסלין אלא בעמוד השחר כאברים: מי כיור. לפי זמן ט] עבודה שהקידוש צריך לה האי זמן מימיו ליפסל אם עבודת [מתיר הוא כגון עבודת] דם או קמצים שנפסלים בבא הלילה עליהם כדאמרי' באיזהו מקומן (לקמן דף נו.) מנין לדם שנפסל בשקיעת החמה וכו' מי כיור נפסלין בשקיעת החמה אם לא נשקע הכיור בבור לפני שקיעת החמה נפסלים מימיו לקדש עוד י] מהם לצורך עבודת יום מחר אפי' שיקעו קודם עמוד השחר שטומה לינה בכל מקום אינו מועיל לו שלפי עבודתו הוא תשובו וכן אם שקעו לפני שקיעת החמה והעלהו בלילה מכיון שמצאו הלילה שעה אחת חוץ לבור נפסלו מימיו לעבודת היום: לאברים כאברים. לקדש מהן לעבודת הקטר חלבים נפסלין בעמוד השחר כמו יא] (שהאברים) נפסלין בלינת עמוד השחר כדכתיב עד בקר אבל כל הלילה כשרין לקדש מהן לעבודת [א] לילה יב] ואם שיקעו קודם עמוד השחר מעט כשרין מימיו לקידוש עבודת [היום: אף למתירין כו' כאברים. כשם שאין האברים נפסלין אלא בעמוד השחר אף כל יג] לינה אין פוסלת בשום קדושה אלא בעמוד השחר: ור' יוחנן אמר כיור כיון ששקעו. בבור כדרך מצותו סמוך לשקיעת החמה: שוב אין מעלהו. כל הלילה וקס"ד דאפי' לעבודת הלילה יד] קאמר ר' יוחנן דמיפסל בה העלאתו, ואתרוייהו פליג: לעבודת לילה. הקטר חלבים: ולמחר אינו מקדש. קס"ד דאסור לקדש הימנו קאמר שנפסל בשקיעת החמה לעבודת יום אלמא כולה כרבי חייא סבירא ליה: מאי אינו מעלהו נמי דקאמר. רבי יוחנן לעיל לעבודת יום משום פסול עבודת יום קאמר לה שלא יפסלו מימיו לעבודת יום וקא סלקא דעתך השתא [ב] שהעלאת הלילה תפסלם לעבודת טו] (מתיר) כר' חייא: אי הכי היינו דרבי חייא. [ג] ומאי אינו מעלהו דקאמר רבי יוחנן לה דר' חייא ורב חסדא מאי אתא למימר הא רבי חייא נמי ה"ק:

איכא

מי כיור נפסלין למתירין כמתירין. פי' לדם וקומץ נפסלים מימיו בשקיעת טז] [החמה] כמו שהמתירין נפסלין בשקיעת החמה כדאמר באיזהו מקומן (לקמן דף נו.): כיור כיון ששקעו אין מעלהו. לאחי דס"ד השתא דהעלאת לילה יז] פוסלן לכל עבודות יש תימה דתיקשי ליה כמה משניות דמסכת תמיד (דף כח.) שהיה מקדש לתרומת הדשן ואחיו הכהנים שהיו מקדשים כמו כן בלילה ומיהו איכא לאוקמינהו כר' אלעזר בר"ש וכמאן דפסים לעיל כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו יח] והא כרבי אבל קשה אכתי היאך היו עושין תרומת הדשן לרבי וי"ל בכהנים ישנים שניעורו כל הלילה ואין צריכין לקדש ומתני' דיומא (דף כב.) דמוכחא שהיה תרומת הדשן בכהני חדתי דקאמר עלה דלכך לא יט] הוה פיים בתחילה בתרומת הדשן משום אונס שינה כר' אלעזר בר"ש אי נמי י"ל שהיה להם מים בכלי שרת אחר כדי קידוש של תרומת הדשן ועוד יש לומר דמקידוש תרומת הדשן לא קשיא מידי דפסול עבודת לילה דרבנן ויש עוד טעם להכשיר בתרומת הדשן טפי [ד] מבטולה לילה כדפירש בקונטרס בסמוך עוד יש לומר דניחא ליה למיפרך מדר' יוחנן אדר"י טפי ממתניתין דתמיד משום דאיכא לדחויי דסבירא ליה למתני' דמקרות הגבר עד לפרא לא פסלה לינה אפי' במים אע"ג דסוגיא דשמעתין ודאי לאו הכי סבירא ולהאי פירוש ניחא השתא דלא מצי לאקשויי מברייתא דלעיל דפליגי בה רבי ורבי אלעזר בר"ש דקתני קידש בלילה צריך לקדש ביום דמשמע הא בלילה מיחזי חזי: כיור כיון ששקעו. פירוש האי דמהני שיקוע למים היינו קודם שנפסלו דלאחר שנפסלו אמרי' בפ' כל שעה (פסחים דף לד:) דאין זריעה להקדש: כיור שלא שקעו. השתא ס"ד דלאו דוקא כ] אלא אפילו שקעו מעלהו [ומקדש] לעבודת לילה אלא רבותא נקט הכי אע"פ שלא היה משוקע כא] בשקיעת החמה כשר לעבודת לילה אבל לבסוף דמשני ומסיק דאיכא ביניהו גזירת שיקוע ניחא דנקט שלא שקעו דאם איתא דשקעו אין מעלהו עד תרומת הדשן: מאי אין מעלהו דקאמר לעבודת היום. פי' שיהא כשר לקדש לענין שיועיל לו קידוש לעבודת יום כגון קומץ ודם אבל לעבודת לילה כגון לאיברים חזי ופריך היינו דר' חייא בר' יוסף ומשני איכא בינייהו גזירת שיקוע כלומר כב] לר"י אסור להעלותו גזירה שמא יפשע ולא יחזור וישקיענו דר' יוחנן אית ליה גזירת שיקוע ולהכי נקט שלא שקעו דאם שקעו לא יעלהו עד תרומת הדשן דלמא פשע אבל אם לא שקעו או שקעו והעלהו מקדש ממנו ור' חייא בר יוסף לא גזר וסבירא ליה דמעלהו כל שעה שירצה ולא חיישינן דלמא פשע וא"ת ולמה היו משקעין אותו כלל בערב כג] היה להם להמתין עד סמוך לעמוד השחר [ה] כיון שהיו יכולין כד] [להעלות] כל הלילה לקדש לאברים וי"ל (דלמא) לא רצו להמתין זמן שיקועו עד סמוך לזמן פסולו דלמא פשע ולא משקע ליה בעמוד השחר וה"ה שהיו יכולין לקבוע זמן שיקוע בתחילת הלילה או באמצעה כה] *) דכדי שיהא זכור בעמוד השחר אלא לפי שהוא זמן פסול מתירים של דם וקומץ קבעו זמנו בערב ולר' יוחנן אע"פ שעל כו] כרחן יש להן להעלותן לתרומת הדשן לא דמי כדפי' בקונטרס [לקמן וח"ל] דלא סגיא ליה בלאו קידוש זה שזכה לפיים של תרומת הדשן דכיון שמצאו שקוע והעלהו ועכשיו הגיע זמן הסמוך לפסולו לא פשע כז] ליה והדר משקע ליה ולא דמי למעלהו בלילה שמכיון לקדש כהנים הבאין תמיד להקטיר ואתי למיפשע ולא"ת ויפסול מימיו ומה בכך והא השתא נמי כשמשקעו בעמוד השחר וחוזר ומעלהו ביום לא היה יכול לקדש במימיו למתירין דכבר נפסלו ולא מהני להו זריעה אלא לאברים היה יכול לקדש ומי הוא שוטה שיטול לקדש ביום קידוש גמור שיועיל לכל העבודות והוא עומד ומקדש קידוש שאינו מועיל אלא לאברים וי"ל דכיון כח] דקידש להו המים בכלי שרת מצוה לשומרן כשאר קדשים שלא יפסלו כדפי' בקונטרס בכך דשמעתין אי נמי כדי שלא יבואו כט] לידי טתר ויטמאו את הידים וכשמעלין את הכיור ביום היו מערין מימיו בכלי שרת דפעמים שמקדשין הרבה כהנים בכל דרין ומי שיש לו לקדש לאברים מקדש מן המים שבכלי שרת ושנים עשר כהנים [ו] שהיו מקדשין בבת אחת מן הכיור לצורך התמיד אף על פי שהיה פיים של תמיד קודם ע"ה כדמוכח במסכת תמיד (פ"א) מ"מ לא היו מקדשין בלילה עד שהיה יום ומעלין הכיור וטתנים מימיו בכלי שרת וממלאין אותו מים חדשים ומקדשים מהם שהרי היה זורק דם התמיד ונפסלו מימיו למתירין ולא מהני להו זריעה ל] והא דפסלה להו לינה במים בכולה שמעתין היינו כרבי ולא כרבי אלעזר בר"ש למאי דפסים אילפא לעיל כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו [וכולהו אמוראי דלעיל מודו דלכל הפחות ספיקא הוי והכא מפסם פסם ועוד צריך לומר דהא דאמר אביי לעיל דמקרות הגבר עד לפרא לא פסלה לינה היינו קידוש אבל במים פוסלת לא] והאי דפסלה נמי לינה במים אינו אלא מדרבנן דכיון דלא פסיל בקידוש לא פסיל במים דהכל [אחד] כדאמר לעיל כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו] ורבינו פי' בענין אחר וזה לשונו ומאי אינו מעלהו דקאמר משום חשש עבודת היום שאם יעלהו לעבודת לילה קודם תרומת הדשן יהיו סבורים העולם לב] שמשקעין אותו בשקיעת החמה שלא יפסלו המים למתרין וקודם השחר שלא יפסלו לאברים לג] ויבא לקדש ממנו למחר למתירין אף על פי שלא היה משוקע כל

*) נ"ל ובלבד שיהא זכור כו'

חגיגה כג: ע"ש יומא ג.
פרה פ"ג מ"ז ע"ש

נב א מיי' פ"א מהלכות פרה הלכה יד:

נג ב מיי' פ"ה מהלכות ביאת מקדש הלכה יא:

שמות ל:יט
ורחצו אהרן ובניו
ממנו את ידיהם
ואת רגליהם

שיטה מקובצת

א] תיבת מחשבת נמחק: ב] הואיל וטבול יום כשר בה לא פסיל בה טומאה בקידוש שלה א"ה: ג] ידיו ורגליו בכיור: ד] לאברים כאברים. וא"ת והיכא דשקעו בעמוד השחר למה נפסלו אף למתירין אע"ג דנפסלים בלינת תועיל שקיעה מטעם זריעה מידי דהוי אמים שנטמאו דאמרי' משיקן במקוה ומטהרין אלמא אמרי' דזריעתן מטהרתן וי"ל דאין זריעה להקדש וא"ת ולר' חייא בר יוסף הלא היו מי כיור נפסלין למתירין בהעלאתו לצורך תרומת הדשן בלילה וי"ל דאע"ג דכבר נפסלו בהעלאתו לצורך תרומת הדשן ובאותן המים לא היה מועיל הקידוש כי אם לאברים וא"ת ממה היו מקדשין למתירין למחר וי"ל דלמחר היו נותנין אותן מים שנפסלו בכלי שרת אחר וחוזר ושוקע הכיור בבור וממלאין מים חדשים למתירין וא"כ הא (דתניא) [דתנן] אף הוא (היה עושה) [עשה] מוכני לכיור פי' כדי לחזור ולשקעו בבור בעמוד השחר לא היה מועיל אותו שיקוע כי אם לקדש אותן כהנים [שנתעסקו בהקטרת] אברים וא"ת כיון דמ"מ היה צריך לחזור ולמלאות מים חדשים למתירין כדפי' א"כ לאחר תרומת הדשן למה היו משקעין אותו כלל כיון דאותו שיקוע לא היה מועיל למתירין וליפסול אף לאברים ומיד לאחר עמוד השחר ישאבו מים חדשים לצורך מתירין ולצורך אברים וי"ל דמשום הכי לא עביד הכי שאין מביאין קדשים לבית הפסול אי פעמים שמתעסקין הרבה כהנים כו'. מהר"פ: ה] עי' בהשמטות בסוף המסכ': ו] זה הס"ד ומה"ד דתנן: ז] לא פסלה בה: ח] בה לא פסיל בה טומאה בקידוש שלה הס"ד: ט] זמן העבודה שהקידוש כו' אם עבודה מתיר הוא כגון עבודת דם: י] מהם לצורך עבודת יום מחר ואפי' שוקעו: יא] כמו שהאברים: יב] לילה אבל אם היו משוקעים כל הלילה והעלן בעמוד השחר נפסלים בכך אף לאברים הס"ד ומה"ד אף למתירין כו' ואם שיקעו: יג] כל לינה אין פוסלת אלא בעמוד השחר כי הטעם שהמים נפסלין בלינה אינו אלא מטעם קדושת הכלי ודי לנו ליתן פסול לינה כדין שאר דברים הנקדשים בכלי שרת: יד] הלילה. היינו אברים ופדרים קאמר ר"י דמפסל בהעלותו דס"ל דלאברים כמתירין הלילה ואתרוייהו: טו] לעבודת מחר כר"ח: טז] בשקיעת החמה: יז] לילה פוסלת: יח] בזו. ורבי יוחנן סבר לה כרבי אבל קשה וכו' לשון מהר"ם במה היו מקדשין בתרומת הדשן והיכא משכחת לה תרומת הדשן לרבי כו' עד ולדידיה המוכני שעשה לכיור לא היה בשביל שלא יפסלו מימיו אלא כדי להשמיע את הקול כדמסיק בסוף שמעתין ואע"ג דאכתי לא ידעינן טעמא דקלא היינו דוקא בשעת שיקוע בראשון דקאמר שלא היו משקעין אותו עד תרומת הדשן והוא היה סבר דבשיקוע לא הוי קלא אבל השתא נאמר לראב"ש שהיה משוקע עד תרומת הדשן והיו מעלין אותו לקדש ממנו ושקיעה משום קלא דהעזרה כי נצטרך בכתבי עתיקי ע"כ: יט] לא היה: כ] דלאו דוקא שלא שקעו אלא אפילו שקעו מעלהו. ס"א מקדש מהן: כא] משוקע קודם: כב] כלומר אי שקעו אסור ותיבות לר"י ל"ש ונמחק: כג] בערב ולא היו ממתינין מלשקעו עד סמוך: כד] שהיו יכולין כל הלילה לקדש לאברים וי"ל ולא רצו: כה] באמצעה בכדי: כו] שעל כרחו: כז] פשע ביה והדר משקע כו' לקדש כל כהנים כו' למיפשע עכ"ל וא"ת: כח] דכיון דקדש: כט] כדי שלא יבואו ויטמאו את: ל] זריעה והאי דפסלא בהו לינה: לא] פוסלת ומאי דפסלה נמי לינה במים אינו אלא מדרבנן וכיון דלא פסיל בקידוש לא פסיל במים דהכל אחד כדאמרן לעיל כמחלוקת בזו כך כו': לב] העולם שלכך משקעין: לג] לאברים ויבואו:

א) נראה דצ"ל ומ"מ קשה אם אסרו להעלותו משיקעו כל הלילה הקשה מברייתא לעיל דף יט. דקתני קידש בלילה צריך לקדש א"כ היה מעלהו וכו'.

שיטה מקובצת

היכי דלשמעו כהנים וליתו וא"ת כיון דאכתי לאברים כמתירין תיפסל הקידוש בשקיעת החמה כמו לחמים לרבי מידי דהוי אלינה דפוסל בקידוש כמו במים וי"ל דלפי פי' ר' יחיאל מפריש ניחא דפי' דלאברים כמתירין דאינו אלא מטעם גזירה ויש לתמוה מה טעם עבדו אברים כמתירין וכי עדיפי מים דקידוש עבודת אברים טפי מאברים גופייהו אלא אין זה מן הדין אלא משום דגזרינן לצורך אברים אטו לצורך מתירין דאי שרית לקדש ממנו למחר לצורך אברים כי העלהו בלילה ושקעו בעמוד השחר אתי לקדושי ממנו לצורך מתירין ואע"ג דבאברים גופייהו לא גזרינן אטו מתירין התם היינו טעמא דודאי לא אתי למטעי להשוות מתירין לאברים לענין לילה דזיל קרי בי רב הוא גבי אברים [כתיב] על מוקדה על המזבח כל הלילה וגבי מתירין כתיב ביום צותו אבל גבי מים של קידוש שפיר אתי לאחלופי כדפי' והשתא נמי ניחא דדוקא במים שייך למיגזר כדפי' אבל בקידוש גופיה לא שייך למיגזר לאותו קידוש שמבעוד יום שנפסל בשקיעת החמה למתירין ומ"מ כשר הוא לאברים דלמאי ניחוש לה אי משום שלא יעשה עבודת מתירין באותו קידוש קודם לינת עמוד השחר הא מתירין בלילה ליכא ואי למחר כבר פסול ליה אותו קידוש בלינת עמוד השחר אף לאברים אבל בקידוש ששייך בהן שיקוע איכא למיגזר שפיר פן יעשה למחר בין אברים [בין] מתירין בקידוש שקידש מהן במים ששקע בעמוד השחר ולכך אסור המים אף לאברים של לילה דאי לאו הא לא קיימא הא. מ"מ קשה א) [אי אסרו] שקעו מברייתא דלעיל דקתני בשילהי קידש בלילה כו' עד היה א"כ מעלהו בלילה וי"ל דניחא ליה להקשות דר"י אדר"י ולמסקנא ניחא שפיר שאינו עושה אברים כמתירין ועי"ל דמיירי כשקידש בכלי שרת ולכך חזי לעבודת לילה אבל הכא מיירי במי כיור. וכ"ת היא גופיה תיקשי לך מ"ש כלי שרת ממי כיור [דלפי] מה שפי' שאין זה אלא מטעם גזירה ניחא דדוקא במי כיור איכא למיגזר הא משום הא כדפי' לפי שרגילין כולם לקדש ממנו אבל כלי שרת שאין רגילות לקדש ממנו לא רצו למיגזר השתא דאתינא להכי שוב נוכל לומר דלרבי קידוש דתרומת הדשן היה בכלי שרת דלא גזרו כדפי' ולא

נושא
מהו לקדש ידיו ורגליו בתוך הכיור

נושא
כיור שלא הושקע באדמה מתי נפסל מימיו

מחוד בעלות	מחוד בקיעה	
נפסל גם לאברים	נפסל למתירין	ר' חייא בר יוסף
נפסל לכל	עדין כשר לכל	רב חסדא
—	ס"ד נפסל לכל	ר' יוחנן

נושא(המשך)/מחנה
(מחקר) קושיות
תשובות
• לייטב מספר מימרות של ר' יוחנן בענין מי כיור וקידוש ידים ורגלים מתי נפסלים
• (בהמשך) ליישב דברי ר' חסדא עם המש' במס' תמיד שמובא להלן בדף ב'

הגהות צ"ק [א] לילה כס"ד והח"כ ד"ה אף למתירין כו' בעמוד השחר ואם שיקעו קודם עמוד השחר מעט כשרים מימיו לקידוש עבודת מתירין כס"ד וכצ"ל וכן הוא בכת"י : [ב] שבהעלאתם : [ג] נ"ל ומאי אינו : [ד] מבטלתו כדפי' בקונט' : [ה] נ"ל כדי שיהו יכולין כל הלילה : [ו] שהיו :

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה אי הכי וכו' כשאר קידוש הס"ד ואח"כ מ"ה ומשני כעין עבודה :